

ОХОРОНА ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

УДК 347.78.02

Передача права на подачу заявки на сорт рослин (практичні рекомендації)

Г. В. Тернова

Український інститут експертизи сортів рослин
ternova-gala2@ukr.net

Мета. Проаналізувати помилки, які допускають сторони в документах про передачу прав на сорти рослин при неправильному застосуванні заявниками та авторами сорту норм чинного законодавства в частині складання документів заявки на сорт рослини та додатків до неї; впорядкувати та розробити практичні рекомендації при укладанні правочинів про передачу прав на сорти рослин. **Результати.** Виявлено, що чинним законодавством передбачено укладання тільки двох видів договорів у сфері охорони прав на сорти рослин, якими не повністю забезпечуються права та інтереси сторін. Укладання договору про передачу права на подання заявки на сорт рослин є інструментом захисту прав заявників та підставою для прийняття її уповноваженим органом. **Висновки.** Оформлення документів заявки без помилок сприяє швидкому проведенню формальної експертизи та прийняттю позитивного для заявника рішення. Правильне оформлення трудових угод між селекціонером (автором) та роботодавцем сприяє захисту прав кожного з учасників таких угод.

Ключові слова: автор, селекціонер, роботодавець, замовник, заявка на сорт рослин, трудовий договір, право на подання заявки на сорт, формальна експертиза.

Вступ. Питання правовідносин авторів, роботодавців, і замовників досить активно розглядали й досліджували в просторі, часі та за колом осіб, але й донині під час укладання договорів виникають питання, які потребують додаткового наукового дослідження та аналізу для оформлення пакету практичних рекомендацій і порад. Основна проблема полягає у вираженні волі обох сторін.

Мета досліджень: надання практичних порад щодо створення максимально ефективних умов для захисту прав автора сорту, практика складання відповідних документів.

Об'єктами досліджень є трудові угоди, угоди про створення сорту на замовлення та договори про передачу прав на сорти рослин з метою встановлення відмінностей.

Результати досліджень. Суб'єктом права інтелектуальної власності на сорт рослин є автор (автори) сорту рослин [1]. Законодавець також передбачив, що інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин за договором чи законом, також можуть бути суб'єктами права інтелектуальної власності.

Оскільки метою статті є дослідження питання передачі автором своїх майнових прав, зокрема права на подачу заявки на сорт рослин, вважаємо за доцільне розглянути набуття права за договором.

Цивільним кодексом України поняття договору не визначено, натомість розкрито поняття «правочин». Так, правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Якщо такий правочин є дво- чи багатостороннім, то його можна вважати договором [2]. Статтею 10 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» закріплено, що на сорти можуть набуватися особисті немайнові права інтелектуальної власності, майнові права інтелектуальної власності, майнове право інтелектуальної власності на їх поширення [1]. Згідно зі ст. 15 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» загальні положення порядку набуття прав на сорт набуваються в Україні шляхом подання до Уповноваженого органу заявки, експертизи заявки та державної реєстрації прав [1].

Підпунктом 101 п. 4 Указу Президента України «Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України» від 13 квітня 2011 р. № 464/2011 таким уповноваженим органом визначено Держветфітослужбу України [3].

На Держветфітослужбу України як на уповноважений органи покладено обов'язки з організації приймання заявок, проведення їх експертизи, прийняття рішення щодо них.

Отримавши матеріали заявки, Уповноважений орган зобов'язаний провести експертизу

заявки, яка складається з формальної експертизи (експертизи за формальними ознаками) та кваліфікаційної (технічної) експертизи.

Під час проведення формальної експертизи Уповноважений орган перевіряє відповідність складу документів заявки вимогам, визначеним ч. 3 ст. 20 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин». Крім того, зазначено, що за рішенням Уповноваженого органу перевіряється право заявника на подання заявки [1]. Статтею 20 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» закріплено перелік відомостей та документів, які мають містити заявки на сорти рослин. Цей перелік документів-додатків не є вичерпним, оскільки в ст. 3 цього Закону зазначено, що заявка має містити інші, визначені центральним органом виконавчої влади відомості, необхідні для набуття прав на сорт [1].

Так, у п. 1.4 Правил складання та подання заявки на сорт рослин, затверджених Наказом Міністерства аграрної політики України від 26 квітня 2007 р. № 287, передбачено, що заявка має містити документ, що засвідчує право заявника (заявників) на подання заявки [4]. Право подання такої заявки на сорт рослин відповідно до ст. 16 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» належить автору сорту (селекціонеру), якщо інше не передбачено Законом [1].

Статтею 17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» закріплено, якщо сорт створено селекціонером у зв'язку з виконанням трудового договору чи договору про створення за замовленням з роботодавцем з використанням ноу-хау останнього, то в разі, коли трудовим договором чи договором про створення за замовленням між роботодавцем і селекціонером не передбачено інше, право на подання заявки на сорт належить селекціонерові та роботодавцю спільно [1]. Законодавством також передбачено можливість подання заявки тільки роботодавцем, але зазначено, що таке можливо в разі, якщо трудовим договором або договором про створення за замовленням роботодавця і селекціонера дійшли згоди та передбачили право подання заявки виключно роботодавцем.

У таких договорах також має бути передбачено обов'язки роботодавця щодо термінів подання до Уповноваженого органу заявки на сорт. Заявники зазвичай до заявки подають документи, які надають право заявнику звертатись із заявкою на сорт у вигляді трудового договору, договору про створення сорту за замовленням із зазначенням про передачу права на звернення із заявкою лише роботодавцю. До заявки на сорт додається договір, укладений

сторонами після надання автором роботодавцю описів сорту, тобто після створення сорту рослини, із зазначенням, що предметом договору є передача роботодавцю права на звернення із заявкою на сорт, тому він не може іменуватися трудовим договором чи договором про створення сорту за замовленням.

Відповідно до ст. 21 Кодексу законів про працю України трудовим договором є угода між працівником і власником підприємства, установи, організації, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу [5]. З аналізу цієї статті можна зробити висновок, що в разі виникнення у сторін наміру створити сорт вони укладають відповідний договір.

Предметом трудового договору є трудова діяльність (процес безпосередньої реалізації особою своєї здатності до праці) у вигляді праці конкретного виду, якості та кількості.

У трудовому договорі чи договорі про створення сорту за замовленням мають бути відображені всі умови взаємовідносин роботодавця стосовно новоствореного сорту [6].

Під час укладання таких договорів роботодавці та автори не враховують те, що трудовий договір та договір про створення сорту за замовленням укладають до того, як сорт буде створено. Також в такій угоді можна передбачити право на подання заявки на сорти саме роботодавцем.

Це саме стосується і договору про створення сорту за замовленням, оскільки таким договором сторони дійшли згоди щодо створення автором сорту саме на замовлення відповідної особи (юридичної, фізичної).

Сторонами, як у трудовому договорі, так і в договорі про створення сорту за замовленням, визначено, що автор надав роботодавцю описи об'єктів права інтелектуальної власності, створених у зв'язку з виконанням договору. Положення цього договору свідчать про те, що за якимось попереднім договором було створено сорти. Провівши аналіз, можна зробити висновок про те, що такі договори не є трудовим чи договором про створення сорту за замовленням, а є договором про передачу права на подання заявки на сорт, виходячи з того, що чинним законодавством не передбачено укладання такого договору, як договір про передачу права на подання заявки на сорт окремо від трудового договору чи договору про створення сорту за замовленням.

Оскільки передача та отримання прав та обов'язків є правочином і тим більше двостороннім, то укладання договору про передачу права на подання заявки на сорт окремих документом є можливим та не порушує норми чинного законодавства.

Висновки. Провівши аналіз норм чинного законодавства, трудових договорів, договорів про створення сорту на замовлення можна зробити такі висновки:

– якщо заявником до заявки на сорт рослин додається трудовий договір, то в ньому мають бути зазначені, крім предмету трудової діяльності, умов праці та інше, ще й передача автором права на подання заявки для реєстрації майнового права на поширення сорту рослин та отримання охоронних документів, набутих на підставі заявки, тільки роботодавцю;

– якщо замовником до заявки на сорт рослин додається договір про створення сорту за замовленням, крім того, що замовник замовляє селекціонеру створити сорт рослини, а селекціонер бере на себе зобов'язання у визначений термін створити цей сорт, має міститися передача автором права на подання заявки для реєстрації майнових прав на поширення сорту рослин та отримання охоронних документів, набутих на підставі заявки, тільки замовнику;

– у тих випадках, коли під час укладання трудового договору та договору про створення сорту за замовленням не було передбачено, кому належить право на подання заявки на сорт, сторони повинні укласти окремих дого-

вір, предметом якого буде передача автором права на подання заявки для реєстрації майнових прав на поширення сорту рослин та отримання охоронних документів, набутих на підставі заявки, тільки роботодавцю/замовнику.

Використана література

1. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»: за станом на 02.03.2014 р.; Верховна Рада України; Закон від 21.04.1993 № 3116-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.
2. Цивільний кодекс України: за станом на 06.06.2015 р.; Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України: Президент України; Указ, Положення від 13.04.2011 № 464/2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>.
4. Про затвердження Правил складання та подання заявки на сорт рослин: за станом на 26.04.2007; Мінагрополітики України; Наказ, Правила від 26.04.2007 № 287. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0553-07>.
5. Кодекс законів про працю України: за станом на 11.06.2015 р.; Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Удовиченко С. М. Правові відносини між роботодавцем та селекціонером у разі створення сорту рослин / С. М. Удовиченко // Вісник ЦНЗ АПВ Харківської області. – 2013. – Вип. 14. – С. 334–337.

УДК 347.78.02

Г. В. Тернова. Передача права на подачу заявки на сорт растений (практические рекомендации) // Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. – 2015. – № 1–2 (26–27). – С. 91–93.

Цель. Проанализировать ошибки, которые допускают стороны в документах о передаче прав на сорта растений при неправильном применении заявителями и авторами сорта норм действующего законодательства в части составления документов заявки на сорт растения и приложений к ней; упорядочить и разработать практические рекомендации при заключении сделок о передаче прав на сорта растений. **Результаты.** Обнаружено, что действующим законодательством предусмотрено заключение только двух видов договоров в сфере охраны прав на сорта растений, которыми не полностью обеспечиваются права и интересы сторон. Заключение договора о передаче пра-

ва на подачу заявки на сорт растений является инструментом защиты прав заявителей и основанием для принятия ее уполномоченным органом. **Выводы.** Оформление документов заявки без ошибок способствует быстрому проведению формальной экспертизы и принятию положительного для заявителя решения. Правильное оформление трудовых соглашений между селекционером (автором) и работодателем способствует защите прав каждого из участников таких сделок.

Ключевые слова: автор, селекционер, работодатель, заявитель, заявка на сорт растений, трудовой договор, право на подачу заявки на сорт, формальная экспертиза.

UDC 347.78.02

G. V. Ternova. Transferring the right to file an application for plant variety (practical advice) // Sortovyvchennia ta okhorona prav na sorty roslyn (Plant Varieties Studying and Protection). – 2015. – № 1–2 (26–27). – P. 91–93.

Purpose. Analyse errors that the parties make in documents on the transfer of rights to plant varieties with incorrect application of the applicants and the authors of the grade of the current legislation in terms of drafting an application for a plant variety and its annexes; organizing and developing practical recommendations when concluding agreements for transfer of rights to plant varieties. **Results.** It was found that current legislation envisages the conclusion of only two types of contracts in the field of plant variety rights, which are not fully secured the rights and interests of the parties. The conclusion of the contract on the transfer of the right to file the application for a plant

variety is a means to protect the rights of applicants and the basis for accepting it by the authorized body. **Conclusions.** Preparing error-free application documents facilitates rapid conducting a formal examination and adoption of a positive decision for the applicant. Proper registration of labor agreements between the breeder (author) and the employer contributes to the protection of the rights of each of the parties to such agreements.

Keywords: author, breeder, employer, applicant, an application for plant varieties, employment contract, the right to file an application to a variety, formal examination.

Надійшла 8.06.15